

כמו אדם טובע. נאחז יגאל אלון בכל קש...

הקש האחרון

שבי השטחים המחזקים את חופש הפעילות הפוליטית, כדי שיוכלו להתארגן ולהקים מנהיגות לאומית מתונה ואותנטית, שעומה תוכל הממשלה לנהל משאומתן לשלום. בכנסת נשאתי על כך עשרות נאומים והגשתי הצעות-החלטה, שנודחו פה אחד (מילבד קולי הבודד). דיברתי על כך בשיחות פרטיות עם לוי אשכול ואנשי שיו, ובראשם יועצו הבכיר דאז, משה ששון, לשווא.

ההצעה נחתה, השנים עברו, והאפשרות של מנהיגות עצמאית בגדה הפכה אבסורדית. ממשלתי ישראל סלדה את הדרך לפני אש"ף, ובקורתה הפך אש"ף הנציג הביטחוני של העם הפלסטיני, לא רק להכרה, אלא גם למעשה. כאשר נערכו לפני שנה, הבחירות העירוניות בגדה, נחל אל-ג'עברי מפלה מדהימה ומוחצת. יחד עם כל תומכיו הוא סולק מן העירייה, שבה שלט במשך שני דורות. תחתיו נבחר גבר צעיר מנאמני אש"ף, פאהד קוואסמה, בנו של גדול יריי ביו של אל-ג'עברי בימי תש"ח. מאז, שייך אל-ג'עברי לעבר. בעיר מודרנית הוא נשכח ועוזב. בני-עמו רואים בו סוכן השליטון הישראלי. בני-מישפחתו נקשרו בי מעשה-הרצח, שקורבנו היה עיתון נאי שהעליב את השייך. לבסוף, מרוב ייאוש ותיסכול, הציע אל-ג'עברי את עצמו למלך חוסיין, הי אדם השנוא ביותר בגדה המערבית רבית.

בישופים הסיאודליים שהיו תופעה מוכרת באירופה של ימי-הביניים ואת השליטים המקומיים הערביים לפני דור או שניים. בני-חברון קיבלו בימים ההם את מרותו של השייך הערמומי. היתה לכך סיבה פשוטה: זכר טבח-חברון משנת 1929 עדיין היה חי בליבם. כאשר כבש צה"ל את העיר, היו בטוחים שהגנה הגיע יום נקם ושליט, ושהיהודים יערכו בחברונים שחי"ט נוראה. אל-ג'עברי הצליח לזכות ברית עם המפקד הישראלי, ואחר עם משה דיין. החברונים האמינו כי אל-ג'עברי הוא שמנע את הטבח, והיו אסירי-תודה.

אולם מאחרי גבו של השייך אפשר היה לשמוע גם או סיפורים מסוג אחר. בירושלים המירווחית דובר עליו כעל עבד נרצח של המלך חוסיין, וכעל סמל השחיית תות של המישטר האשמי. סופר כי בתפי קידו כשר-החינוך של הממלכה היה אל-

כך, למשל, דחתה הממשלה בתוקף את ההצעה שתקום בגדה המערבית תועצה פלסטינית למען שלום ישראל-פלסטיני, כתנועת-אחות לתועצה הישראלית. ראש הממשלה עצמו אמר על כך שאין להתיר הקמת גוף השואף לשלום, שהרי אם כן יש להתיר גם גופים בעלי מגמות שונות. לראשי-הערים הנבחרים של הגדה אסור להתכנס בצוותא כדי לדון בבעיות פוליטיות. כמה מנהיגים בגדה, שהצחירו הצי הוות בנכות השלום, מצאו את עצמם למחרת בבוקר בצד השני של הגבול. הם גורשו מפני שהפרו את הוראה האוסרת פעילות מדינית מכל סוג שהוא. על רקע זה מעניינת ההפגנה של קבלת-הפנים לשייך אל-ג'עברי. ההתכנסות ליד הגשר, שבה הושמעו בקצב סיסמות פוליטיות, היתה אסורה בי החלט. אילו נהג המימשל הצבאי על-פי שיגרתו, היו אנשי מישמר-הגבול מס-

נשיא-לשעבר ריצ'ארד ניקסון מגיע ללושינגטון. כמה מאות מוחאייכפיים שכירים, שהובאו במשאיות, ממתינים לו ליד הבית הלבן. ליד גדר הבניין המפואר נושא ריצ'ארד ניקסון נאום לאומה: "כאשר שר אבחר מחדש אני אעשה... ליאונרד ברונזיב רואה בי את מנהיג ארצות-הלב רית... אני מייצג את העם האמריקאי..." מנוחך? מנוחך? יתונו ארה"ב היו מקדישים לכך כמה שורות. בנימה רחמנית או אירונית. אך מוכן שהמאורע הזה כוזב אינו יכול לקרות!

המלך-לשעבר של רומניה, מיכאיל (האם עודנו בחיים?) עורך לעצמו תהלוכת-ניצחון בהונגולו. כל המושבה הרומנית המקומית מתכנסת כדי להריע לו. המלך מצהיר: "כאשר אחזור לרומניה ואתפוס את השלטון, אני אגרש את הבולשביקים... בעלי-האחוזות יקבלו את רכושם בחזרה..." מצחיק? בהחלט.

שום עיתון אמריקאי לא יקדיש לקוריו כזה אפילו שורה אחת. אחרי ככלות הכל, סיכויו של המלך מיכאיל לחזור לרומניה הם כסיכוייה של אנסטאסיה (אם היא קיימת) להקים מחדש את ממלכת הצארים. מוכן שאין זה יכול לקרות.

אפשר לקרוא דורר לדימיון, למשל: פראזיסקו פראנקו מכריז באמצעות בע"ל-ח'אב צועניה: "כאשר אקום לתחיה ואצא מקברי, אני אחזיר את שילטון הפאר לאנגות לספרד! אני אגרש את האספסוף הדמוקרטי! אריבא אספניה!" משעשע? לא, אין זה אף משעשע. שום עיתון לא היה מפרסם זאת אף במדור ההגזמוריסטי.

השייך אל-ג'עברי (עם אורי אבנרי ב-1967)

הזקן שממשלת ישראל החליטה להחזיר ממסך-הגרוטאות של ההיסטוריה, להסיר ממנו את קורי-העכביש ול-הציגו כמנהיג הצעיר והרענן של העם הפלסטיני.

העולם כולו הבין שאין עוד טעם במשא ומתן לשלום בלי אש"ף. כל הגורמים השלימו עם מציאות זו, ומחפשים עתה את הנוסחה הגואלת, שתאפשר את הזמנת אש"ף ל'נובה. אש"ף עצמו נקט צעדים כדי להבהיר לעולם שהוא מוכן לפיתרון שלום, על בסיס של הכרה הדדית ודו-קיום ישראל-פלסטיני. תושבי השטחים המוחזקים וקים ביטאו בבחירות את הזדהותם הגמורה עם אש"ף. לאחרונה חיברו כל ראשי-הצביר בגדה וברצועה מיסמך משותף, המביע תמיכה באש"ף ובתוכנית-השלום. המלך חוסיין נאלץ לחזור ולהצהיר שוב ושוב שאש"ף הוא הנציג הפלסטיני הי בילעדי.

מול התפתחות זו עומדת ממי שדתי-ישראל הסרת-אזנום.

אין היא מסוגלת להשלים עם המציאות ולהתוות מדיניות ישראלית עם פיה. כמו ילד קטן, השרוק מרוב פחד ביער החשוק, חוזר יגאל אלון על הפראות העלוכות, שאבד עליהן הכלח: אש"ף אינו מייצג את הפלסטינים, אר-טרטו חוזר המלך חוסיין לגדולות, הנדהנה מתייצב העם הפלסטיני מאחורי המלך.

זה מגוחך, זה מצחיק, זה פאיתמי, זה טיפשי.

בעקשנות של פושט-רגל, דבקים אלון ושות' בכל אשלייה: עלובה ככל שתהיה, הם מוכנים לגרור כל מומיה מן הקבר, לאפר אותה ולהציגה לפני מצלמות הטל-וויזיה כהוכחה: הגה המנהיג הפלסטיני, המקבל את עמדתנו.

בעבור יום אחד בלבד הצהיר חוסיין במצריים כי הוא רוצה כי הקמת מדינה פלסטינית, כראשות אש"ף, והפך את ההצעה כולה הי קומדיה.

השייך אחמד מוחמד אל-ג'עברי הוא דמות סגונית מן העבר. אפשר לראות בו שריד אכסטי של דור-מנהיגים אריסטוקראטי, חלש ומושחת, שהביא על העם הפלסטיני אסונות נוראים, אבל בעולם של 1977, אין הוא אף מישענת קנה-רצוצ. הוא קש שבר.

אם יגאל אלון מוכן להיאחז בקש כזה, הוששני שהוא עומד הטבוע בכל רגע.

ג'עברי גובה, באורח שיגרתי, 50 דינר מכל אדם שביקש לקבל משרת מורה. סעיד המאמי, כיום שגריר אש"ף בלונדון, סיפר פעם לילדיים בריטיים כיצד רצו קרוביו להשיג לו שכר בבורה בהוראה הוא נדרש להתכופף ולנושק את ידו של אל-ג'עברי, וזה תבע ממנו להצהיר אמור גים לאללה ול-'איונג' חוסיין. המאמי דחה ההצעה בזעם, העליב את השייך במקום סומבי, ומצא דרכו לתנועת פתח. כזה היה אל-ג'עברי.

תערים במגנינים ובאלות על הפגנה זו, עוצרים את המנהיגים ומחרימים את סיר-טיהלוויזיה. תהלוכת-הניצחון הממונעת של עשרות המכוניות, מן הגשר לחברון היתה, כמוכונ, הפגנה בלתי-חוקית. היא היתה נצטרך כעבור כמה דקות על-ידי מחסום צבאי והנוסעים היו נעצרים לביורר העניין. אש"ף לקבלת-הפנים של השבאב בחברון עצמה — השייך לא היה רואה אותה לער'לם. כוחות צה"ל היו מפורים את ההתקלות הבלתי-חוקית זמן רב לפני הגיעו, בעזרת תותחנים או יריות באוויר.

כך זה מוכן מאדו לגבי כל אי רוע מסוג זה בגדה, תהיינה מטרי-תיו כאשר תהיינה.

ואם נהג המימשל הצבאי הפעם אחרת, הרי אין שמץ של ספק בכך שקיבל הוראה מתאימה מן הדרג הבכיר ביותר.

במילים פשוטות: כל המיפגן הי מגוחך הזה נערך מטעם מגבוה. של הצבאי, על פי בקשה מגבוה. המדיניות הובאה למקום כדי להני ציח את המאורע המפוכרך.

יש כינוי בינלאומי מקובל לאדם שה מימשל הצבאי בטח כבוש עורך לו חגיגות-ניצחון: קוויזלינג.

כך זה השתנה, כמוכונ, ביוני 1967. שבועות מעטים אחרי כיבוש חברון, התחלתי לדבר עם אל-ג'עברי על הצעתי להקמת מדינה פלסטינית בגדה וברצועה, כבסיס לפיתרון של שלום.

אל-ג'עברי קיבל את הרעיון בהתלהבות. הוא דיבר בבון גמור על המלך חוסיין ועל המצרים כאחד. אחרי שסיפר לי ארוי כות, בהומור ארסי, על מעללי הירדנים והמצרים במלחמת-תש"ח, הוא דחה כל פיתרון שלא יעניק לעם הפלסטיני עצמי אות מלאה במדינה משלו.

זכרני שבתום אחת השיחות להצתי את ידו וכירפתיו כה, הנשיא הראשון המיועד של מדינת-יפס' טיין. הוא קיבל את המינוי בשימי חה גלווייה.

באותם הימים פעלתי ימים ויללות כדי לשכנע את ממשלת אשכול להעניק לתו-

כרתי את השייך אל-ג'עברי מייד אחרי הכיבוש, בקיץ 1967. ראיתי לפני שועל זקן, פיקח ושופע הומור, איש-ידת פוליטי, שהזכיר את ה-